

LITTERATUR TORSDAG

ANNA LYTSY SKYR FINA OMSKRIVNINGAR – DET ÄR NAKEN ÅTRÅ SOM GÄLLER

KULTURGÄRNING

FRU FREUD OCH JAG

Författare: Anna Lytsy
Förlag: Normal

ROMAN

I ANNA LYTSYS bok söker huvudpersonen efter svar. Efter att har provat allt har hon hamnat på divanen hos psykoanalytikern Fru Freud. Det är ett lustmord men samtidigt en kärleksförklaring till psykoanalysen.

De första hundra sidorna griper inte tag i mig. Jag känner inget för huvudkaraktären. Alla upprepningar och omständliga meningar som går långa omvägar till poängen gör mig irriterad. Men sedan händer något.

Anna Lytsy skriver i förordet att psykoanalys och skönlitteratur har många likheter. Och det verkar som om texten har fått anta psykoanalytisk form. Långsamt ser man en berättelse träda fram ur det från början kaotiska materialet. Det är något visst över boken. Något nytt.

Lytsys huvudperson lider av en känsla av överklighet. Det är en hinna, en glipa, en avgrund mellan henne och övriga världen. Hon försöker bota sin tomhet genom att fylla sig med sin sambo Leo som hon har ett utmattande och destruktivt förhållande med.

BOKEN HANDLAR framför allt om begär. Huvudpersonen begär sig själv via Leo. Hon ser sig genom hans ögon. De sätter på henne båda två, de tar tillsammans över hennes vilja. Men så träffar hon Nika. Tillsammans upplever de en utestängande och nästan symbiosliknande relation där allt som existerar är deras hunger och deras kroppar. Helt tvärt går hon från att vara begärd till att själv begära.

Anna Lytsy låter kvinnan vara svullen och kletig. Det är erigerade bröstvårtor och saftiga underliv. Hon är kåt och lysten, precis som mannen. Fru Freud tror att huvudkaraktären dras till det "rena och fina" hon förutsätter i kärleken till en annan kvinna. Men det finns inga

FOTO: CECILIA MELLBERG

rena och fina omskrivningar, bara naken åtrå. Fru Freud tror att de, likt barn, håller på att utforska vilket kön de egentligen har. Som att det inte handlar om åtrå utan om oskyldigt experimenterande. Hon representerar den gamla övertygelsen att en lesbisk kvinna bara inte har träffat en riktig man. Än.

ALLA PSYKOANALYSENS nidbilder kommer fram genom Fru Freud. Det är stundtals riktigt komiskt. Hon är besatt av fallosar

och ser dem i alla huvudkaraktärens drömmar, vare sig de handlar om sälar, flygplan eller rep. Hon utgår undantagslöst från könsens fundamentala olikhet och förutsatt heterosexualitet. Hon ser begär som något som bara existerar mellan kvinna och man, att begäret till Nika kommer att gå över efter att huvudkaraktären insett att sexuell tillfredsställelse står och faller med en man, och därigenom en snopp. Men Anna Lytsy går från klarhet till klarhet när hon låter

huvudpersonen bestrida dumheterna. Bland annat ser en slags omvänd penisavund dagens ljus genom huvudkaraktärens längtan efter en dotter. Det är mycket snyggt.

ANNA LYTSYS bok är inte ett avfärdande av psykoanalysen. Den är en omskrivning, ett inlägg som vill tala emot de mer penisfixerade inslagen och skapa utrymme bortom de två rigida könskategorierna. Det finns så mycket begär som går bortom homo- och heteropolerna, Lyt-

sys hjältinna talar från en position utanför systemet. "Jag är odanad och öppen. Icke-oidiperad och psykiskt intersexuell: jag är köns- och begärsmässigt obunden. Frigiven. Jag får älska vem jag vill."

CECILIA KÖLJING
kultur@smp.se

► **Läs också:** Simone de Beauvoirs tolkning av penisavund i *Det andra könet*. Hon skriver även om vikten att kissa upprätt och andra spännande saker.

FOTO: DAVID FINCK

En svindlande resa i nuet

REITT FALL

Författare: Juli Zeh
Översättning: Christine Bredenkamp
Förlag: Weyler

ROMAN

KANSKE FINNS det inte rätt eller fel. Kanske finns det bara rätt och fel, på samma gång, parallellt men i olika universum. Kanske allt som kan hända också händer. I världssalltets växande skum finns vi just nu i en av bubb-lorna, mitt bland alla andra oräkneliga verkligheter. Så vad har hänt och inte hänt här och nu - i ett nu som aldrig egentligen finns?

I *Fritt fall* av Juli Zeh möter läsaren på ytan en kriminalhistoria. Men den leder snart ner i oanade djup. Frågor ställs som tippar hela den vanliga verkligheten över ända, samtidigt som huvudpersonerna genom att gripa efter det konkreta och vardagliga försöker hålla kontakten med något slags normalitet. Det är en svindlande resa att följa med på. Spännande och utmanande.

JULI ZEH, född 1974 i Bonn och numera bosatt utanför Berlin, har rönt stor uppmärksamhet i sitt hemland. Jämsides med sitt skönlitterära författarskap arbetar hon dessutom på sin rättsvetenskapliga avhandling.

Detta är hennes tredje roman. (Roman nummer fyra, *Corpus delicti*, har nyss kommit ut i Tyskland.) Den förträffliga översättaren **Christine Bredenkamp** är lysande. Och en tack-samhetens tanke går även till **Svante Weylers** förlag, som oförtövat fortsätter sin satsning på tysk kvalitetslitteratur - en kulturgärning.

CHRISTER HUGO

► **Läs också:** Andrea Maria Schenkel - *Mordbyn*.